

Pietisten.

Namnet Pietist kommer af ett latinskt ord, Pietas, gudaktighet.

N:o 3.

Mars 1861.

20 Årg.

Epistelen till de Romare.

Cap. 4: 9—17.

Apostelen har nu med Abrahams exempel och Davids ord (v. 1—8) bekräftat den stora hushoudsanningen, att menniskan warder salig endast genom en tillräknad rättfärdighet, och att Gud tillräknar henne rättfärdigheten då, när hon blott, såsom Abraham, med tron omfattar Hans löftesord om Sonen. Men som detta war att göra all människans förtjenst till intet och Guds fria nåd till allt, och ingenting är mera stridande mot vår natur, hwilken kröker sig åt alla sidor, för att dock finna något hos menniskan, hwarpå en sådan nåd kunde grunda sig; så går nu Apostelen att omgärda den stora sanningen emot alla sådana försök. Han upptager här åter Judarnas mäktigaste stöd för själf-förtrostan och säger: Icke gör omställesen något företräde (v. 10, 11) och icke det, att man tillhör Guds förbunds-folk (v. 11, 12), ja, icke ens hela Guds lag (v. 13—15), utan wi salig-göras endast af Guds fria nåd, genom tron (v. 16, 17). Äfwen detta bewisar han med Abrahams exempel och säger:

9. Känne nu denna saligheten allenast vara kommen öfwer omställesen, eller också öfwer förhuden? Wi säge ju, att Abraham wardt tron räknad till rättfärdighet.

10. Huru blef hon honom då tillräknad? När han war i omställesen, eller när han war i förhuden? Icke i omställesen, utan i förhuden.

Denna bewisning war behöflig både för dem som hade och för dem som saknade omställesens tecken; ty om de också nu wore öfwerbewiste derom, att Abraham war rättfärdigad genom tron, kunde de likwäl tänka, att denna salighets-wäg dock tillhörde endast det folk, som Herren Gud hade med förbundets insigel tecknat såsom sitt folk, och att den icke wore lika för alla menniskor. Då wisar Apostelen här på ett afgörande sätt, att det icke så

war. "Vi säge", skrifwer han — d. ä. derom äro wi nu genom historien öfvertygade — "att Abraham wardt tron räknad till rättfärdighet." Nu frågas: "Huru blef hon honom då tillräknad? Var han war i omskärelse, eller i oomskurenhet? Icke i omskärelse, utan i oomskurenheten." Abraham emottog omskärelsens tecken, då han war nittionio år gammal (1 Mos. 17: 24). Vid den tiden war Ismael tretton år (v. 25). Men redan före Ismaels födelse hade Abrahams tro blifwit honom räknad till rättfärdighet (Cap. 15: 6; jemf. 16: 16). Deras är då klart, att Abraham hade blifwit rättfärdiggjord mer än tretton år före omskärelsens stiftelse, och dermed war då tillräckligt bevisadt, att omskärelsen icke hade bidragit till hans rättfärdiggörelse, och att rättfärdigheten genom tron således gifwes äfwen åt en hedning, så snart han kommer till tron på Christum, och att salighetens väg således är lika för alla menniskor. Den som är af Abrahams tro, han är rättfärdig och salig, ehwad han är Jude eller Grek. Sådant bewisar Apostelen här. — Men gjorde således omskärelsen ingenting till Abrahams rättfärdiggörelse, då kunde man fråga: hwartill skulle den då wara? Derpå svarar nu Apostelen och säger:

11. Men han tog omskärelsens tecken för ett insegel till trons rättfärdighet, hwilken han hade i förhuden; att han skulle wara allas deras fader, som i förhuden trodde, att sådant skulle och räknas dem till rättfärdighet; (12) Deslites och omskärelsens fader, icke dem allenast, som äro af omskärelsen, utan och dem som wandra i trons fotspår, som war i vår fader Abrahams förbud.

Apostelen säger här, att det war så långt ifrån, att omskärelsen skulle hafwa bidragit till Abrahams rättfärdiggörelse, att den tvärtom har warit ett "insegel" på den redan skeddä rättfärdiggörelsen. Och detta bekräftar historien om omskärelsens stiftelse (1 Mos. 17:), neml. att Gud gaf Abraham detta tecken till ett insegel på det förbund, Han hade slutit med honom (v. 11). Men detta förbunds egentliga kärna och herrlighet war löftet om den wälsignade säden, Kristus, och rättfärdiggörelsen genom tron på honom. Ju dyrare och ju högre öfwer allt förnuft denna gåfwa war, desto fastare och wisare borde Abrahams tro hålla sig derwid; derföre har den hulde och wänlige Guden till sitt löstes-ord äfwen fogat ett löstes-tecken uti omskärelsen. Omskärelsens teckenspråk sade: "Du är af syndelig säd född, och föder åter syndelig säd; men si, af dig, Abraham, af din släkt skall dock en man födas, som skall wara utan synd, och genom hwilken alla werldens synder skola borttagas. Genom honom skall du och alla dina sanna barn, d. ä. de som äro af din tro, wara rättfärdige för mig, så fullkomligt, som om I weren födde utan synd." Sådant har Apostelens andeliga öga läst uti omskärelsens teckenskrift, efter han säger, att den warit gifwen till ett "insegel på trons rättfärdighet."

Men huru skola wi det förstå, att Apostelen här framställer omskärelsen blott såsom ett insigel på trons rättfärdighet, när likväl, enligt andra ställen i Skriften (t. ex. 5 Mos. 10: 16; 30: 6; Rom. 2: 29) dess betydelse synes vara hjertats omskärelse eller den nya födelsen? Härpå kunde man väl svara, att Apostelens göromål är här endast att visa, det omskärelsen icke bidragit till rättfärdiggörelsen, och att han derföre endast anmärker, att den fastmera utgjort en bekräftelse på den redan skeddä rättfärdiggörelsen. Men det rätta swaret är: just derföre, att omskärelsen beseglade trons rättfärdighet, war den för de troende ett nådemedel till att verka hjertats förnyelse, som den betecknade. Allt hwad som stärker tron, befrämjar helgelsen; trons rättfärdighet och hjertats förnyelse äro så förenade, som trädet och dess frukt; och detta war skäl nog, hwarföre Apostelen här säger endast hwad omskärelsen egentligen war: ett insigel till trons rättfärdighet.

Till ett "insigel", ett sigill, på trons rättfärdighet, undfick Abraham omskärelsen. Under ett testamente eller en förbunds-handling sattes fäst ett bekräftande sigill. Ett sådant sigill war omskärelsens tecken. Häraf så wi en dyrbar lärdom i afseende på sacramenternas wäsende och ändamål. Wi wete ock, att vår kyrkas fäder anfört just detta språk (om omskärelsen, såsom ett insigel till trons rättfärdighet), när de welat grunda den rätta läran om sacramenterna*). Omskärelsen war ett tecken, men icke blott ett skilje tecken mellan Judar och hedningar, utan ett nådes-tecken, ett Guds insigel på det goda, Han gifwit i Ordet; derföre war den ock för de troende ett nåde-medel, neml. ett medel, att allt framgent påminna och förwissa dem om den nåd, det löfte, som war Abraham gifwet. När de troende och upplyste således hade tröst och styrka deras, så har det ju medfört en Gudomlig nåd åt deras hjertan, på samma sätt som Evangelium, blott med den skilnad, att det här skedde genom ett yttre tecken. På samma sätt är det ock med Nya Testamentets sacramenter. De äro icke blott yttre igenkännings-tecken på de Christna, utan, såsom Augustinus säger, "synliga nådes-ord." De förwissa den enskilda menniskan om delaktighet i den nåd, som genom predikan tillsäges hela werlden. Gud vill med sacramenterna likasom taga på den enskilda menniskan och säga: dig, dig, menar jag, dig som jag gifwer detta yttre tecken, dig gifwer jag den osynliga, andliga gåfwan, som jag med mitt ord har dermed förenat. Så är det med Dopet, i hwilket Kristus med sin instiftelses ord har nedlaggt hela salighetens gåfwa, då Han säger: "Den der tror och blifwer döpt, han skall warda salig." Då är dess watten "icke blott watten, utan ett nåderikt lifsens watten och ett bad till ny födelse i den Heliga Andan". Likaså med nattwardens sacrament. Då Jesus säger om dess wälsig-

*) Apologia, Art. 7, och Samtl. B. XIX, s. 76.

nade bröd och win: "Detta är min lekamen, detta mitt blod, som för eder utgifwas till syndernas förlåtelse," så är der icke blott bröd och win, utan, såsom ock Apostelen säger, "det brödet är Christi lekamens delaktighet, den kalken är Christi blods delaktighet" (1 Cor. 10: 16; Cap. 11: 27, 29). Men likasom de otrogne bland Judarne hade i sin omskärelse endast en lag-gerning, och derigenom då endast en falsk tröst och således skada och förwillelse deraf; så hafwa ock de otrogne bland oss uti dopet och nattwarden endast yttre ceremonier och dermed endast skada och förderf. Dersöre fordras här alltid tron, för att hafwa wälsignelsen af Herrans ord och stiftelser. "Deras," säger Luther, "kommer det samma ordspråket: Icke sacramentet, utan tron på sacramentets löfte rättfärdigar. Så har omskärelsen icke rättfärdiggjort Abraham och hans säd, och dock kallar Apostelen den ett insigel till trons rättfärdighet. Ty tron på det löftet, hwanwid omskärelsen war fastad, rättfärdiggjorde och uppfyllde det, som omskärelsen beräknade" . . . Wälsignelsen af sacramenterna erhåller således endast den, som tror. Men denna omständighet gör icke sacramenterna till blotta tecken och sinnebilder, allra minst, såsom någre mena, endast till en lydads-gerning af oss eller bekännelse af vår tro. Nej, att sacramenterna icke tjena en otrogen till salighet, det är något som de hafwa gemensamt med allt hwad Gud gjort och gifwit. Ty så är det ock med Evangelium; så med hela Christi förtjenst — "det halp dem intet att de hörde Ordet, efter de som hörde't, satte der icke tro till" (Ebr. 4: 2). Och ändå säga wi icke, att Ordet och Christi förtjenst äro tomma tecken, som ingenting medföra. Wi säga twänom, att det samma Ordet, som icke tjena dem som icke tro, likwäl medförer Christum och all Hans förtjenst till dem som tro; såsom wi läse af Rom. 10: 6—8: "Säg icke i ditt hjerta: Ho will fara upp i himmelen? det är, att hemta Christum hämed. Eller, ho will fara ned i djupet? det är, att hemta Christum upp igen ifrån de döda. Hwad säger Skriften? Ordet är hardt när dig, nemliga i din mun och i ditt hjerta," o. s. w. Dessa ord säga oss: Du behöfwer icke speja uppåt mot himmelen eller neråt till djupen efter Christum; Han är dig helt nära; du har honom i ordet, "det ordet om tron, som wi predika"; tror du i ditt hjerta. så har du honom ock i ditt hjerta o. s. w. Just så är det ock med sacramenterna; de göra, att jag icke behöfwer i ovisshet swäfwa omkring i det wida, hit och dit, utan får taga honom i Hans synliga tecken; såsom Augustini uttrande lydde: "Sacramenterna äro synliga nådes-ord." Ett sådant synligt nådes ord war ock omskärelsen. — Och slutligen måge wi anmärka, att då omskärelsen, som war ett "insigel till trons rättfärdighet," likwäl efter Guds egen förordning skulle gifwas åt de nyfödda barnen (på åttonde dagen, 1 Mos. 17: 12), så har Gud wisserligen dermed wisat, att ett så tidigt erhållet nådes-tecken kan tjena till wälsignelse. — Men wi gå nu åter till texten.

Apostelen säger vidare, att Abraham såsom redan troende emottagit omskärelsen för ett tecken äfwen dertill, "att han skulle vara allas deras fader, som trodde," både deras, som i omskurenheten trodde, och deras, som äro af omskärelsen och wandra i hans tros fotspår. Abraham är uti en särskildt bemärkelse allas deras fader, som tro på Christum, emedan man kan säga, att i en wiß mening de trognas släkte på jorden utgått ifrån Abraham. Den heliga fäden, som skulle komma af Abraham, war Kristus; men Kristus war det heliga hwetefornet, som skulle bära mycken frukt, skulle fortplanta sig till en stor sädessåker af Kristus meniskor, d. ä. de som tro på Christum och derigenom af Gud födde äro. Detta är Abrahams andeliga säd (Rom. 9: 7, 8), såsom på nämnda sätt kommen från Abraham, och derföre kallas alla trogne för "Abrahams barn" (Gal. 3: 7, 29). Äfwen detta skulle omskärelsen beteckna. Och härmed äro alla folk och släkter på jorden i Christo återförenade till en familj; till syfton, till ett, såsom Apostelen säger: "Här är icke Jude eller Grek; här är icke tjänare eller fri; här är icke man eller qwinna; alle ären I en i Christo Jesu." (Gal. 3: 28.) Att framställa denna alla Guds barns enhet genom tron på Christum, här warit ett bland Apostelens hufwuds-ämnen (se Cap. 3: 29, 30; Cap. 9: 8; Gal. 3: 28; Eph. 2: 13—22). Ty äfwen denna enhet eller jemlikhet inför Gud är ett stort vittnesbörd, att Herren icke ser på någon människans förtjenst, godhet eller dygd, utan på den enda omständigheten, om wi äro af Abrahams tro. Då man betänker den stora skilnad som måste ega rum emellan Guds förbunds-folk och de råa hedningarna, emellan dem, som hade allt Guds ord, den af Gud inrättade Guds tjänsten och den mängd af religions öfningar, som dermed följde, och deremot dem, som lefde utan Gud i werlden, såsom wilde djur i skogen, i alla hedendomens styggelser, och båda dessa olika folk nu göras lika inför Gud, blott genom tron på Christum; då måste wi bekänna, att här ligger en stark bevisning, att Guds nåd icke beror af någon dygd och godhet hos människan, utan att Gud ser endast efter den heliga fäden, Kristus; att der Han finner Honom, der finner Han allt sitt behag.

Dem som wandra i Abrahams tros fotspår. De orden måste dock noqa märkas. "Trons fotspår" utmärka Abrahams pilgrims väg allt ifrån det han utgick från sitt fädernesland och till hans wandrings ända. Abraham har icke blott wissot ett eller annat prof af sin tro, utan hans hela lif war ett wandrande i tron, med ett himmelskt sinne, så att han äfwen i det land, som war särskildt gifiwet åt honom och hans afkomlingar, höll sig för en främling och sökte efter ett bättre fädernesland, det himmelska (Ebr. 11: 9—16). Sådant betecknas och med orden "wandra" och "fotspår". Ingen är ett sannt Abrahams barn genom att tillfälligtwis vara from och göra wisja "kraftiga gerningar," då han likwäl efter sitt hjertas egentliga håg "wandrar efter köttet";

utan dessa orden: "wandra i trons fotspår", beteckna ett helt lif, en hel lefnads wandring efter Anden, hvilket förutsätter en förvandling af hela människan, hela hennes väg och wäsende. Det är egentligen detta, som skiljer de falska och sanna Christna från hwarandra. De förra kunna tillfälligtvis bemöda sig om de heligas wandring, deltaga i heliga öfningar, tänka, tala och göra något wackert och christligt, men det är icke deras egentliga väg och wandring; ty då de äro fria, så hafwa de sin största trefnad i denna närwarande werldens wäsende. Detta kommer deraf, att de icke äro födde till nya menniskor, hjertat är utan Kristus, det är icke Christi lif och himmelrike i hjertat; detsför är der icke heller Andans tuftan för dess fåfänglighet, utan denna är deras egentliga väg. De trogne åter kunna wäl tillfälligtvis stappla, falla och wandra ofullkomligt, men stå alltid åter upp i ånger och tro, rätta sig åter och fortsara år efter år att wara samma andliga menniskor, och Kristus och löftet om Honom och Hans ewiga rike är deras stora hufwudsak, deras wijsa och deras mål. Sådant war Abraham; och sådane äro de, som wandra i hans tros fotspår. Fastän icke blott inga yttre gerningar, utan od intet nådens werk i hjertat, eller Andans frukter, till det minsta ingå uti den rättfärdighet, som för Gud gäller, utan all vår rättfärdighet inför Gud består i Hans Söns lydnad; så blifwa wi dock icke arfwingar i det himmelska Canaan, om icke detta nådens werk i hjertat följer af vår tro och äfwen uppenbarar sig i våra ord och gerningar under vår lefnad. Nåden är stor och fri, så att dertill behöfves intet werk i oss eller af oss; men må ingen detsför bedraga sig! Du är detsför icke salig, om ej Anden werkat i ditt hjerta en ny födelse och sedan allt intill ändan förnyar din hela menniska. Sådant skola wi besinna wid orden: "wandra i trons fotspår." — Men wi gå nu åter till texten. Aposteln fortfar att med Abrahams exempel försäkra trons rättfärdighet och säger:

13. Ty det löftet, att han skulle warda werldens arfwinge, är icke skedd Abraham och hans säd igenom lagen, utan genom trons rättfärdighet.

Det ligger ett stort Andans djup i Apostelens tankar och ord. Om wi icke det besinna, skola wi swärligen förstå detta språk och dess sammanhang med det föregående. Af ordet "ty" märkt wi, att här skall wara sammanhang, skall följa någon ytterligare bevisning för det nyss sagda. Men huru skola wi det förstå, att då Aposteln nyss förklarar omställelsen för ett "insegel till trons rättfärdighet", han dock, med påtaglig hänsyftning på detsamma, som han nyss behandlat, nu börjar att tala om "lagen"? Om ställelsen war ju ett insegel till trons rättfärdighet? Swar: De lagiskt funnade se allting lagiskt; för de otrogne Judar war omställelsen en lag-gerning och ett insegel till lagens förbund *). Nu

*) Derom talades utförligare under Cap. 2: 25.

talat Apostelen till sitt folk på det sätt, som de behöfde det. — Det andra, som här är djupt och besynnerligt, är uttrycket "werldens arfwinge". "Det löftet, att han skulle wara werldens arfwinge", hvad är det? Det första åt Abraham gifna, till Isaac och Jacob förnyade grundlöftet, lydde så: "J dig skola wälsignade wara alla slägter på jorden" (1 Mos. 12: 3), eller: "J din säd skall allt folk på jorden wälsignadt wara" (22: 18). Genom denna "säd", "hvilken war Christus" (Gal. 3: 16), skulle alltså förbannelsen borttagas, hvilken för syndens skull hwilade öfver hela jorden och alla dess barn (Gal. 3: 13, 14) och en ny wälsignad säd utbreda sig öfver jorden, neml. Abrahams andeliga barn. Härigenom skulle han blifwa "många hedningars fader" (v. 17, 18 i vårt Cap.), hvilket ju ock kan kallas att med sin säd blifwa "werldens arfwinge." Men detta är wißt icke allt hvad Apostelen menar. Märk dertfore: Till en underpant på detta stora löfte, gaf Herren Gud åt Abraham öfwen det löftet om besittningen af Canaans land för honom och hans efterkommande. Detta jordiska Canaan war emedlertid endast en förebild till det himmelska hemlandet, och att de tre fäderna, Abraham, Isaac och Jacob sjelfwe så betraktat det, derom vittnar hvad Apostelen säger i Ebr. 11: 9, 10, 13—16, nemligen, att de uti det landet, som dem lofwadt war, woro, genom tron, lifa som uti ett främmande land, nedslogo icke der fasta bopålar, utan bodde i flyttbara tält, under wäntan på en stad, som grund hade, hwilken byggmästare och skapare är Gud; att de bekände sig wara gäster och främmande på jorden, hwarmed de gifwo tillkänna, att de sökte ett bättre fädernesland, det är, det himmelska. Af detta allena skulle de ega en "ewig besittning"; i detta allena skulle de "komma till rolighet" (Ebr. 4: 8, 9). Detta är "den werlden" (Luc. 10: 35), hvars arfwinge Abraham skulle wara, då genom hans wälsignade säd hela jorden är befriad från förbannelsen, så att idel rättfärdighet bor derpå (2 Pet. 3: 13).

Detta himmelska fäderneslandet är ofta i Skriften kalladt ett "arf" (Ebr. 9: 15; 1 Pet. 1: 4). Men icke blott Abraham, utan ock hans andliga säd äro bestämde till arfwingar af detta himmelska fädernesland. "Allt är det edert," säger Apostelen (1 Cor. 3: 21—23), "den som winner, skall allting få ega" (Uppb. 21: 7). Dock är Abraham, genom den särskilda utkorelsen, hwarigenom han heter alla trognas fader, här särskildt nämnd såsom "arfwingen", och på samma grund en "fader öfwer många hedningar", såsom löftet i 1 Mos, 17: 5 lydde, och hwarpå ofta i vårt Capitel hänfytas.

Ordet "arfwinge" lämpar sig ock synnerligen till titeln barn, och de trogne äro ju Guds barn. Apostelen säger: "Äre wi nu barn, så äro wi ock arfwingar, nemligen Guds arfwingar och Christi medarfwingar" (Rom. 8: 17,); hwarmed han erinrar, icke allenast att Guds barn hafwa en rätt till det goda, Gud skall gifwa, utan ock att de hafwa denna rätt på grund utaf en upp-

tagelse och andlig födelse till barn, och icke för några gerningar eller förtjenster. Den arfsrätt, ett barn eger på grund af blotta födelsen, hvarigenom det är en naturlig arfwinge till allt hwad fadren eger, och derigenom skildt från alla dem, som genom eget arbete förwärfwa sitt goda, afmålar således mycket wäl hwad Apostelen här will framställa, neml. Guds nådiga upptagande af sina barn. När man anför sin rätt på denna wäg, neml. såsom barn, är hwarje anspråk på förtjenst uteslutet. Och såsom Gud hade tilldelat Abraham och hans säd ett arf på jorden, som aldrig kunde dem fräntagas, så länge de förblefwo i Hans förbund; så är ock det ewiga arfwets besittningsrätt oryggaelig för alla dem, som äro och förblifwa andeliga barn. — Och storheten af detta wårt arf är i Skriften framställd genom uttrycken: ett konungarike (gr.-t. i Luc. 12: 32), en krona (2 Tim. 4: 8) och en thron (gr.-t. Upb. 3: 21). Tänk, hwad sådana ord ankyda.

Igenom lagen. Det stora löftet är icke skedt Abraham och hans säd igenom lagen, — ordagrant efter gr.-t. "igenom lag". Apostelen har förut förklarat, att omskärelsen icke kunnat bidraga till Abrahams rättfärdiggörelse, efter han war rättfärdiggjord genom tron långt före sin omskärelse; nu tillägger han ytterligare, att hela det stora löftet till Abraham icke berott af någon lag eller gerning, utan blifwit honom gifwet alldeles fritt, endast af Guds egen nåd och goda willja, och hwilken Abraham endast med tron emottagit. Uti Gal. 3: 18, wisar han, att lagen och löftet äro rakts motsatta ting, — han säger: "Ty om arfwet förtjentes genom lagen, så wore det icke gifwet genom löftet; men Gud hafwer det Abraham genom löftet fri skänkt". Många som med munnen bekänna nåden och tron såsom salighetens wäg, men liwäl bifoga en mängd willkor af våra egna gerningar eller egen skaper, såsom bidragande till nåden, besinna icke, att de dermed förneka hela begreppet af nåd och gåfwa. Sårom har Apostelen ofta erinrat, neml. på alla de ställen, der han sätter emot hwarandra lagen och löftet, gerningar och nåd, gerning och tro, t. ex. Rom. 11: 6; Eph. 2: 8, 9, m. fl. Men då han här förklarar, att det stora löftet blifwit Abraham och hans säd gifwet utan lagens rättfärdighet, så sätter han en annan rättfärdighet i dess ställe, såsom grund för den stora gåfwan, och säger:

Utan igenom trons rättfärdighet. Wi hafwa förut sett, att detta uttryck icke betecknar att tron i sig sjelf utgör en rättfärdighet, utan att här menas en rättfärdighet, som tron omsfatar, en werkelig rättfärdighet, d. ä. fullkomlighet inför lagen, men som tillräknas den troende. (Cap. 3: 22, 24; Cap. 5: 18, 19). Vårt Capitels slutvers, om Christi försonande död och rättfärdiggörande uppståndelse, griper tillbaka i hela Capitlet och uttalar evangeliskt tydligt innehållet af Abrahams och hans rättas barns tro. Emedan Abrahams och hans andliga barns tro omsfattar Christum, syndens och förbannelsens borttagare och lagens fullgörare, så hafwa de en werkelig rättfärdighet, "trons rätt-

färdighet", och på denna grundar sig då, att de blifwa arfwingar af det himmelska fäderneslandet, så att det då rätteligen heter: "De rättfärdige ärfwa landet. och blifwa derinne ewinnerliga" (Ps. 37: 29). — Kristus, den rätta "arfwingen öfwer allting" (Ebr. 1: 2), är gifwen all makt i himmelen och på jorden, och Han, "den förstfödde bland många bröder" (Rom. 8: 28), gör dessa till sina "medarfwingar" (v. 17); Han, hufwudet för det konungeliga folket, gör d. m. herrliga, som Han gjort rättfärdiga (v. 30). — Att en förtjenst inför lagen och en gifwa genom löftet äro så motsatta ting, att de helt upphäfwa hwarandra, wisar Apostelen nu ytterligare, då han säger:

14. Ty om de, som lyda till lagen, äro arfwingar, så är tron onyttig worden, och löftet är blifwet om intet.

Det heter egentligen: Ty om de som af lagen äro etc., d. ä. de som äro af den wägen. Här är nu blott att wälja ett af tvänne motsatta ting: antingen genom lagen och dess fullgörande, eller genom löftet och tron, måste man warda arfwinge till riket. Genom lagen och genom tron kan det icke ske; ty den fördrande lagen och den emottagande tron äro alldeles motsatta ting (Gal. 3: 12). Blifwa de arfwingar, som äro af lagen, då, bort med trons lära! Den är då en förförelse. "Tron är då onyttig worden", ett tomt och bedrägligt ting, och "löftet är blifwit omintet", ogiltigt och upphäfwet, om arfvrätten winnes genom lagens gerningar. Hela Christi förtjenst, allt hwad derom från verdens begynnelse är förkunnadt af Gud sjelf och Hans änglar, Profheter och Evangelister, allt är falskt och ett olyckligt bedrägeri. Apostelen säger således här detsamma, som i Gal. 2: 21: "Jag bortkastar icke Guds nåd; ty om rättfärdigheten kommer af lagen, så är Kristus fäfangt död" — Wå. hwar och en, som detta läser, tänka härpå! — Hwad de, som äro af lagen, slutligen winna med allt sitt arbete, wisar Apostelen med följande tillägg:

15. Ty lagen kommer wrede åstad; ty der ingen lag är, der är icke heller öfwerträdelse.

Detta är riktigt ett hufwudspråk i den Heliga Skrift, på hwilket wi böra wäl gifwa akt, för att lära rätt skilja mellan Lag och Evangelium, och, såsom Luther säger, "wakta oss för den wäglamheten, att handla med det stora Gudomliga Majestätet med våra arma tiggare-gerningar, eller wilja möta elden med halmstrån."

Lagen kommer wrede åstad — "lagen werkar wrede" — hwad kan det betyda? Någre hafwa tänkt, att med "wrede" här skulle menas "menniskans wrede mot Guds dom", eller den bitterhet mot Gud och Hans lag, som uppstår i hjertat, då den arma syndaren känner sig icke kunna hålla lagen. Nu nekas icke, att en sådan wrede också kan uppstå; men sammanhanget och många likbetydande texter wisa, att meningen här måste wara: lagen tjénar icke till att wi få Guds nåd, utan tvärtom Hans

wrede öfwer oss. Då märker man sammanhanget med föregående vers. Apostelen tillägger och genast: "Ty der ingen lag är, der är icke heller öfwerträdelse", hvilket visar, att här åsätas en wrede, som kommer af vår "öfwerträdelse", således Guds wrede"). Det är en egenkap hos all lag, att medföra tillfälle till öfwerträdelse, hvarpå följer wrede, dom, straff. Swarest ingen lag är, der kan icke heller finnas någon öfwerträdelse af lagen. Om en människa kunde försättas i den ställning, att hon hade ingen lag, kunde hon aldrig utsättas för skuld eller wrede; ty emedan synd utgör öfwerträdelse af lagen, så wore hon nu utan synd, emedan hon hade ingen lag; såsom Apostelen säger i Cap. 5: 13: "Der ingen lag är, der åktaş icke synden." Men när nu Guds lag fordrar hjertats fullkomliga renhet, fullkomliga kärlek och lydnad, och sådant efter syndafallet icke mera finns i menniskonaturen, så blir en nödvändig följd, att lagen blifwer öfwerträdd och således bringar Guds wrede öfwer oss. Detta är juft hvad Apostelen utförligt bewisade i de tre första Capitlen, neml., att alla menniskor, af alla folk och yttre omständigheter, "äro under synd", att "den är icke till, som rättfärdig är, icke till en", men att derföre också "intet kött kan af lagens gerningar warda rättfärdigt för Gud", utan att tvärtom "Guds wrede blifwer uppenbar öfwer alla menniskors oquadaktighet och orättfärdighet" (1: 18). Sådant är nu menniskans tillstånd, att Guds lag, långt ifrån att rättfärdiga, endast åstadkommer Guds wrede och straff. Sådant wisade sig redan wid lagens utgifwande på

*) Doctor Philippi säger: Med ordet "wrede" kan här icke menas menniskans wrede emot Guds dom, såsom Melancton förklarar det; ty wreden sättes här emot nåden och löftet, och måste derföre beteckna något hos Gud. Desutom tillegnar wål Skriften den syndiga menniskan, i hennes förhållande till Gud, "sündskap" (Cap. 8: 7; Col. 1: 21), men aldrig wreden. Den åter tillegnas Gud (Cap. 1: 18; 2: 5, 8; 3: 5; 5: 9 a. f. w.). Men lika litet kan ordet "wrede" beteckna menniskans "medvetande om Guds wrede", såsom Müller vill. Ty årgå betyder wrede, icke "medvetande om wrede!" Ordet "wrede" betecknar här således intet annat, än Guds wrede, i dess objektiva verklighet. Och orsaken, hvarföre lagen åstadkommer den Gudsdomliga wreden, angifwa de följande orden, neml., att lagen är en anledning till öfwerträdelse. Denna sats uttrycker Apostelen negativt: "Der ingen lag är, der är icke heller öfwerträdelse." Fastän med detta uttryck icke wisas någon logisk nödvändighet, hvarföre lagen måste åstadkomma wrede, ligger dock en sak-nödvändighet deri, neml. då det redan är afgjordt, att i all menniskonatur är synd mot lagen, ty då måste och följa, att Guds wrede genom lagen kommer öfwer menniskan.

Enal berg. Knappt hade Gud börjat att uttala sina heliga bud, så uppfod genast öfwerträdelse af det första budet, och tretusen slagna utgjorde tecknet af den Guds wrede, som lagen åstadkommer. — Men det är icke dermed nog, att en lag alltid gifver tillfälle till öfwerträdelse och att Guds lag måste nödvändigt bliwa öfwerträdd af den fallna menniskan: naturen är derjemte så ond, att den rentaf eggas till ännu mera synd genom förbudet; såsom Apostelen wisar i Cap. 7: 7—13, der han säger, att sjelfwa det budet: "Du skall icke begära", uppväckte i honom all begärelse och gjorde, att den förut slumrande synden kom till lif och verksamhet och blef "öfvermåttan syndig, genom budordet." Detta är en ytterligare förklaring, hvarföre lagen alltid kommer wrede åstad.

Men att Apostelen icke säger: "Der lagen är, der är också öfwerträdelse", utan uttrycker det i den nekande formen: "Der ingen lag är, der är icke heller öfwerträdelse", tyckes hafwa stett för att prisa de trognas salighet, hvilka "icke äro under lagen, utan under nåden." Deesse äro i ett sådant nåda-stånd, som om ingen lag wore till, emedan Gud "icke tillräknar dem deras öfwerträdelser" (v. 8). Därföre säger också Apostelen i Cap. 8: 1, att det finns ingen fördömmelse för dem, som äro i Christo Jesu. Kunde också wi lika wist tro det, som det hos Gud är wist, att han icke dömer oss efter lagen, utan skädar oss endast i Christo, så skulle också wi "hafwa det så i vårt samwete, som om ingen lag varit gifwen på jorden, hwarken ett eller tio bud" (Ruther); "ty", säger åter Ruther, "vår rättfärdighet är intet annat och står också på intet annat, än att wi intet göra, intet höra, intet weta, hwarken af lag eller af gerningar, utan weta och tro allena det, att Christus har gått till Fadren och är vår Öfwerste-prest, hwilken handlar, talar och beder för oss, samt regerar öfwer oss och i oss genom sin nåd." Detta är wist ett saligt stånd. Deremot är det alltid osaligt att wara under lagen, om wi också äro de bästa menniskor; ty wi kunna dock icke undgå Guds wrede, emedan wi icke äro fullkomliga och syndfria och lagen icke gifver någon nåd.

16. Därföre måste det wara af tron, att det skall wara af nåd, och löftet fast blifwa för all säden; icke honom allena, som är af lagen, utan också honom, som är af Abrahams tro, hwilken är allas vår fader: (17) som skrifwet är: Jag hafwer satt dig till en fader öfwer många hedningar, för Gud, den du trött hafwer, hwilken de döda gör lefwande, och talar de ting, som icke äro, lika som de woro.

Sedan Apostelen i 13:de versen förklarar, att löftet om arfwet icke blifwit Abraham gifwet på grund af någon rättfärdighet efter lagen, utan genom trons rättfärdighet, och sedan han i v. 14 o. 15 wisat, att det icke kunde erhållas igenom lagen; går han här att förklara orsaken, hvarföre Herren Gud gjort tron till salighetens väg. Han säger:

Derföre måste det vara af tron, att det skall vara af nåd. Märk wäl deessa ord. De gifwa ett stort ljus öfwer hela Guds frälsheds-råd. Apostelen säger, att då det ewiga lifwets arf icke kan winnas genom någon wår lydnad eller rättfärdighet inför lagen, utan skall emottagas endast med tron, så är orsaken den, att det skulle gifwas af nåd. Se här hemligheten af detta besynnerliga, hwaröfwer hela werlden undrar och stöter sig, neml. att Skriften är genomströdd med det lilla ordet "tro", och alligenom fästet människornas salighet wid tron, så att der öfwer allt stå sådana ord som: "genom tron", "af tron", "om du tro kan", "han trodde", "tro", o. s. w. Hemligheten är denna: det skulle vara "af nåd". Meniskan war genom syndafallet så förlorad, att hon kunde icke på annat sätt frälsas, än genom en hel och oförskuld nåd. Herren Gud wille förherrliga sin nåd och åter skänka det ewiga lifwet lika oförskuldt, som Han en gång skapade meniskan till ewinnerligt lif, — se Eph. 1: 5—12, — men då måste den stora nådes-gåfwan emottagas på ett sådant sätt, att meniskan icke kunde tillegna sig sjelf den ringaste förtjenst, utan måste gifwa åt Gud hela äran derför. Men sådant gör endast tron. Att tro, är att fränsäga sig sjelf all wärdighet och förtjenst, och all förmåga att sjelf frälsa sig, men nu såsom ett litet wanmätigt barn endast taga emot nåd som nåd. Derföre måste det vara af tron. På ingen annan wäg, än genom tron, kunde saligheten emottagas såsom nåd. Hade den blifwit gifwen för någon wår förtjenst, eller blott till en del för något godt hos oss, så mycket som för en god tanke, så hade det icke varit af nåd. Såsom Apostelen säger: "Är det nu af nåd, så är det icke af gerningar; annars wore nåd icke nåd. Är det ock af gerningar, så är det nu icke nåd; annars är gerning icke gerning" (Rom. 11: 6). Men nu har Apostelen redan förut bewisat, att wi warda rättfärdige "utan förskyllan", eller för intet, till skänks, "af Guds nåd"; och nu förklarar han här, att det just derföre måste ske genom tron, att det skall vara af nåd.

Och att löftet skulle fast blifwa för all säden. Detta war det andra nådiga ändamålet, hwarföre det ewiga lifwets löfte grundades blott på nåd, och skulle emottagas blott genom tron, neml. att "löftet skulle fast blifwa för all säden"; d. ä. att icke någon enda sköplig syndare skulle nödgas gå miste derom. Han har sjelf dragit förjorg om att göra nådens gåfwa wif och orubbelig för hwar och en, och derför grundat den på sin egen fria och mäktiga nåd, genom Christum, hwilken icke wexlar och wacklar, såsom wår sköpliga fromhet. Herrans "gäfwor och kallelse äro sådana, att Han kan dem icke ångra"; såsom Han säger: "Mitt råd blifwer ständandes, och Jag gör allt det Mig tåles" (Ej. 46: 10). Melancthon utlägger detta språk sålunda: "Det är såsom Apostelen welat säga: Om wår frälsning och rättfärdighet hade berott af wår godhet och fromhet, så hade Guds löfte ännu alltid blifwit oss owifst och onyttigt, ty wi hade aldrig varit

visä om när wi varit nog goda och fromma. Och detta förstå trogna hjertan så mycket, att de icke toge tusende werldar (i mellan-gift) för att saligheten ställdes på oss." Hade saligheten varit grundad på någon vår wärdighet, eller hade tron varit något annat, än ett blott omfattande af Guds nådes-tillsägelse, då hade nåden icke varit nåd; det måste vara ren och fri nåd, som gör oss saliga, annars äro wi förlorade. Dersöre skall nåd förblifwa nåd, och tro endast tro — nåden en sådan barmhertighet, som "gör den ogudaktiga rättfärdig", endast för Christi skull, och tron blott ett omfattande af samma nåd. Endast så kan en arm syn-dare vara wiss om sin salighet. Endast så kan "löftet fast blif-wa för all säden."

Jäse honom allenast, som är af lagen, utan oss honom, som är af Abrahams tro, hwilken är allas vår fader. Väs sända: "Jäse allenast för den (neml. säden), som är af lagen", d. ä. född och uppfostrad under den lagiska författningen, således af Judarna, i v. 9 och 12 kallade omstärrelsen — "utan oss för den (säden), som är af Abrahams tro", ehwad folk och religion den förut tillhört. Endast af tron på Christum beror det, att man är ett samnt Abrahams barn. — "Hwilleken är allas vår fader; som skrifwet är: Jag hafwer satt dig till en fader öfwer många bedningar". Detta löfte läses i 1 Mos. 17: 4, 5, der det i sin helhet lyder så: "Si, Jag äret (så talade Herren till Abraham) och hafwer mitt förbund med dig; och du skall warða en fader för mycket folk. Dersöre skall du icke mer heta Abram (hög fader), utan Abraham (en stor mängds fader) skall wara ditt namn; ty Jag hafwer gjort dig till en fader för mycket folk". Enligt Apostelens uttolkning af detta löfte, innebär det, att Abraham skulle få en stor mängd andeliga barn, såwäl som en talrik naturlig afkomma. Denna Apostelens tolkning *) af detta Herrens löfte är en nyckel till allt hwad Skriften innehåller om detta ämne. Det visar, att Abraham skulle hafwa en tvåfaldig säd, att löftet har en dubbel mening, och i båda meningarna är det oss punktiligt uppfyllt. Det war egentligen trenne löften, Gud gaf Abraham, och hwart och ett af dessa har sin dubbla uppfyllelse: först om en talrik säd, den naturliga och den andliga; för det andra, att alla jordens slägter skola i Abrahams säd wälsignade warða, neml. genom Christus och Judafolket, Guds vittnen inför alla folk; för det tredje, om ett fädernesland, det jordiska och det himmelska. Att på detta tvåfaldiga sätt förstå Guds löften till Abraham, dertil gifwer oss denna Apostelens tolkning en Wi-blift grund.

*) Hwilleken tolkning icke grundar sig blott på hwad man kallar accommodation eller ett likhets-förhållande, utan utgör en verklig förklaring af Guds egentliga mening i löftet, ehwad Abraham förstått det, eller ej.

Inför Gud, den du trott hafwer. — Orden i denna vers lyda egentligen så: "Såsom skrifvet är: Jag hafwer satt dig till en fader öfwer många bedningar; inför den Gud, som han trodde" etc. Dessa första ord: "inför den Gud, som han trodde" etc. tillhöra således icke anförandet ur löftet, utan äro Apostolens ord. Meningen tyckes vara: Då Gud sade: "Jag hafwer satt dig till en fader" etc. och något sådant ännu icke alls syntes till, emedan Abraham war barnlös, utan det syntes tvärtom mycket orimligt, att Abraham skulle blifwa en fader för mycket folk, så har detta dock redan egt rum "inför Gud, den han trodde" etc. Denna mening kommer också mycket väl öfverens med det som vidare tillägges om Gud:

Swilken de döda gör lefwande, och kallat de ting som icke äro, likasom de woro — ordagrant: "kallat det icke warande såsom warande." — Men wi wilje först betrakta orden: "Swilken de döda gör lefwande". Hwad kan det åsyfta? Måhne den allmänna och bokstafliga betydelsen, att Gud skall uppväcka de döda till lif? eller åsyftar det hwad i v. 19 säges om Abrahams "halvdöda kropp" och Saras "halvdöda qwed", af hwilka dock en så stor säd nu skulle komma? eller syftar det på Abrahams tro wid Isaacs offrande, "att Gud kunde också wäl uppväcka ifrån de döda" (Ebr. 11: 19)? Det första är utan twifwel meningen, och det innesluter då de två sednare fallen, och alla möjliga tros-prof. Abraham trodde på en allsmäktig Gud; och den som tror på en Gud, som kan uppväcka de döda, kan också redan tro att Gud kan göra allt hwad Han någonsin säger. Om Gud uppväcker de döda, hwarföre skulle Han då icke kunna göra den gamle Abraham och den ofruktsamma Sara till föräldrar för en talrik afkomma? Huru skulle då Abraham twifla, att Gud kunde fullborda sitt löfte om en talrik säd genom Isaac, om han också offrade och brände honom till aska? Gud kunde ju då uppväcka honom. En sådan tro har Abraham haft. — Men vidare: "Gud gör de döda lefwande, och kallat de ting som icke äro, likasom de woro": d. ä. Gud talar om de ting, som ännu icke äro till, på samma sätt, som om de redan wore till, så snart Han beslutat att göra något. På detta sätt talade Han till Abraham om hwad ännu icke war till, och gifwer honom nu redan namnet Abraham (fader för en stor mängd); ty Han säger: "Jag hafwer satt dig till en fader för mycket folk". För Gud, hwilken de döda gör lefwande, war Abraham redan det, som i löftet war sagdt, att han skulle wara. Detta är ett förträffligt språk, fullt med lärdom och styrka för vår klene tro. På detta sätt måste wi alla lära att tro och tänka om Gud; då blifwa wi rätte Abrahamiter. Han, som med sitt ord skapade himmelen och jorden och "bödd ljuset utur mörkret lysa" (2 Cor. 4: 6), Han är mäktig nog, att af intet göra allt, af döden göra lif, af synden rättfärdighet, af trældom under djefwulen frambringa Guds barns herrliga frihet. Propheten säger: "Upplyfter edra

hgon i höjden och ser; ho hafwer de ting skapat, och förer deras
 här fram efter tal? Den, som kallar dem alla wid namn. Hans
 frimåga och starka kraft är så stor, att Honom icke ett fela kan".
 (Ef. 40: 26). Såsom Gud kallar himmelens stjernor wid namn,
 dem Han skapat hafwer, så kallar Han ock alla Abrahams barn,
 som skulle blifwa många såsom himmelens stjernor, hwart och ett
 wid sitt namn, förrän ännu något enda war födt (jensf. Ps. 139:
 16); "ty för Honom är hwarcken förfluten eller tillkommande tid,
 utan det är allt för Honom närwarande, hwad som någonsin skall
 wedersaras oss". Och såsom Abraham på Guds allmakt och ord
 trodde sådant, hwaraf han nu såg intet, ja sådant, som war på
 det högsta stridande mot allt hwad han hos sig sjelf såg eller
 kände; så måste ock hwarje Christen på Herrans tillsägelse tro
 twärtemot det, som han hos sig sjelf ser och känner. Detta är
 hwad som egentligen heter tro, tro på Gud, tro på Guds all-
 makt och trohet, att Han skall wända allting till motsatsen mot
 hwad som nu synes eller kännes. Så har Luther till de arma
 Christnas tröst framhållit Abrahams tro och Abrahams Gud, "hwil-
 ken kallar de ting, som icke äro, likasom de woro". Då han
 säger: "Det synes wäl icke, då man trampar Hans Christna un-
 der fötterna eller hugger hufvudet af dem, att det skall wara
 ära och herrlighet, skall beta fröjd och salighet, utan rena mot-
 satsen. Men Gud säger: Jag kan göra det icke warande lika-
 som det wore; Jag kan göra att det är, som icke är; att af all
 bedröfwelse och allt hjerteqwal blifwer idel fröjd. Jag kan säga:
 Du död och graf, war du lif! Geliwete, war du himmel och sa-
 lighet! Gift, war du ett kostligt läkemedel! Djeswul och werld,
 war du för mina Christna nyttigare, än de kära änglarna och de
 fromma helgonen! Ty Jag kan och will så bygga och sköta min
 wingård, att den genom allehanda ofärd och lidande skall blifwa
 endast bättre"). Då en anfäktad Christen intet annat känner,
 än att han är alldeles öfwerlemnad åt djeswulen, som uppfyller
 hans hjerta, tankar och hela lif med idel synd, sorg och jemmer;
 då kan Gud säga: Du är helig, du är "all ren", du är mitt
 tempel. Då jag känner mig genom mycken synd alldeles weders-
 äggelig för Gud; då säger Gud: Du är tacks, älskelig och dyr för
 mina ägon. Då jag ser endast döden och förrutnelsen för mig,
 då säger Gud: Jag ser dig i himmelen herrlig och salig bland
 mina änglar. Han, "som de döda gör lefwande, och kallar de
 ting, som icke äro, likasom de woro", Han skall göra åt de troende
 i denna tid allt detta lika säkert, som Han har uppfyllt sitt un-
 derliga löfte till Abraham, så att hela jorden är öfwerströdd med
 hans säd. Gud gifwe oss blott mera af Abrahams tro!

*) Samml. R. VIII, s. 314.